

European Quality of Life Survey – průzkum kvality života v evropských zemích

Štěpánka Weikertová

Od 80. let začaly přístupy měření společenského blahobytu upouštět od užívání čistě ekonomických indikátorů a stále častěji se přikláněly k vícerozměrnému pojetí blahobytu zahrnujícímu koncepty, jako jsou životní podmínky či kvalita života [Večerník 2012]. V českém prostředí byly ovšem tyto dimenze reflektovány ve výzkumech jen zřídka, lepšího datového pokrytí z hlediska širšího pojetí blahobytu se nám dostává až po roce 2000, a to zejména díky mezinárodním komparativním studiím [Večerník 2014]. Jednou z těchto studií je European Quality of Life Survey (dále EQLS), který „doplňuje tradiční indikátory ekonomického růstu a životního standardu, jako je HDP či příjem“ [Eurofound 2017a] o environmentální a sociální aspekty při zjišťování kvality života občanů. EQLS se zaměřuje nejen na objektivní indikátory, jako je vzdělání, zaměstnanost, bydlení, rodina či zdraví, ale i na subjektivní vnímání kvality života – kupříkladu na vnímání spokojenosti a štěstí obyvatel evropských států. Výsledky výzkumu mají příspěvek k lepšímu porozumění faktorům kvality života, které mohou napomoci při tvorbě evropské politiky a programové činnosti EU. Dále mají vést k pochopení relevance existujících politik, dostupných zdrojů pomoci a veřejných služeb. V minulosti byla data využita orgány EU například pro analyzování sociálních dopadů ekonomické krize, nerovného přístupu k službám a zdravotnictví nebo při zjišťování pracovních preferencí staršího obyvatelstva [Eurofound 2017b].

EQLS je průřezové dotazníkové šetření probíhající pod záštitou Eurofoundu – Evropské agentury pro zlepšování životních a pracovních podmínek – ve čtyř- až pětiletém intervalu od roku 2003 v členských a kandidátských zemích EU. Česká republika se účastnila všech čtyř doposud uskutečněných vln šetření. Poslední vlna proběhla v roce 2016 ve 28 státech EU, v Albánii, Makedonii, Černé Hoře, Srbsku a Turecku. Za sběr dat a realizaci výzkumu byla zodpovědná výzkumná agentura Kantar Public, která provedla face-to-face rozhovory metodou CAPI v dospělé populaci od 18 let. V každém státě činila velikost vzorku od 1000 do 2000 respondentů dle počtu obyvatel dané země. Výsledky z dotazování téměř 37 tisíc respondentů přinesly zjištění zejména v těchto oblastech – v oblasti kvality života (např. subjektivní pocit pohody, rovnováha mezi pracovním a soukromým životem, zdraví), kvality společnosti (např. důvěra v lidi a instituce, dojem sociálního vyloučení, životní standardy a deprivace) a kvality veřejných služeb (např. zdravotní péče a péče o děti) [Eurofound 2016].

Reprezentativní šetření EQLS umožňuje porovnávat výsledky nejen napříč jednotlivými zeměmi, ale díky opakovanému dotazování také napříč časovým obdobím – umožňuje tak zachycovat trendy z hlediska (vnímané) kvality života populace v čase. Šetření z roku 2016 například ukázalo, že česká dospělá populace se od minulého šetření cítí méně svobodná v rozhodování o tom, jak žít svůj život. Zároveň se cítí méně svobodně než průměrný obyvatel Evropy. Co se týče spokojenosti se současným životem, je Česká republika také pod evropským

průměrem. Naopak v souladu s evropským trendem vzrůstají v naší společnosti problémy s harmonizací pracovního a soukromého života [Eurofound 2017c].

Četnosti jednotlivých proměnných z jednotlivých vln šetření lze vizualizovat v jednoduchém interaktivním nástroji přímo na webových stránkách Eurofoundu.¹ Kromě třídění prvního stupně umožňuje aplikace i třídění druhého stupně, a to dle pohlaví, příjmu, ekonomického statusu (zaměstnaný/nezaměstnaný) či podle věku. Výsledky lze zobrazit pro jednotlivé země nebo je lze mezi zeměmi porovnávat.² Vizualizace je možná v několika podobách – ve formě mapy, ve sloupcových grafech, v datové matici nebo na časové ose. Výstup lze stáhnout ve formátu PDF či PNG, pro individuální proměnné lze exportovat data ve formátu XLS.

Přístup k datům z výzkumu EQLS

Kompletní datové soubory ze všech vln šetření EQLS jsou dostupné na webovém portálu UK Data Service vždy do dvou let po skončení výzkumu.³ Bezplatný přístup je umožněn zástupcům nekomerčního a akademického sektoru; v případě komerčního využití dat musí být předložena žádost Eurofoundu k posouzení a autorizaci. Pro stahování dat je nutné se na stránkách UK Data Service zaregistrovat. V případě, že výzkumník nepochází z instituce sídlící ve Velké Británii, musí požádat o přidělení uživatelského jména prostřednictvím online formuláře a vyčkat na e-mailovou zprávu s odkazem pro dokončení registrace [UK Data Service 2019].

UK Data Service zpřístupňuje datové soubory také prostřednictvím datového katalogu Nesstar,⁴ jenž umožňuje data prohlížet v online rozhraní. Registrovaný uživatel může navíc přímo v katalogu využívat nástroje pro složitější analytické procedury, používat váhy nebo data stahovat, a to v několika možných formátech. Samotný UK Data Service poskytuje na svých stránkách návodů, jak s katalogem Nesstar pracovat, a to v podobě video tutoriálů.

V archivu jsou přístupná data ze všech proběhlých vln šetření EQLS.⁵ Uživatel je vyhledá následující cestou: About the UK Data Service Nesstar Catalogue → Research Datasets → European Quality of Life Survey. Data z roku 2016 jsou dostupná pouze v rámci integrovaného datového souboru společně s daty z předchozích let. Každý datový soubor je doplněn příslušnými metadaty, která poskytují základní informace o výzkumu, sběru dat a jeho metodologii. U každé studie je dále uveřejněn seznam proměnných včetně jejich kategorií a četností. Samotné dotazníky v Nesstaru nenalezneme, všechny jazykové verze dotazníků jsou však publikovány na webových stránkách Eurofoundu pod odkazy jednotlivých vln šetření. Eurofound navíc poskytuje otevřený přístup ke všem svým publikacím, které využívají data EQLS k sekundární analýze. Publikace se

¹ Pro šetření z roku 2016 jsou vizualizace dostupné na adrese: <https://www.eurofound.europa.eu/cs/data/european-quality-of-life-survey>.

² Možná je také komparace s evropským průměrem.

³ Data jsou dostupná na <https://www.ukdataservice.ac.uk/> po zadání názvu „European Quality of Life Surveys“ do vyhledávacího pole.

⁴ Dostupný na adrese: <http://nesstar.ukdataservice.ac.uk/webview/>.

⁵ Z roku 2003, 2007, 2011–2012 a 2016.

v minulosti zabývaly například vztahem věku a kvality života, ekonomickým rozvojem a sociálním životem ve venkovských komunitách, dopady ekonomické krize na rodiny s dětmi či kvalitou života v etnicky heterogenním sousedství [Eurofound 2007, 2014, 2016]. Mimo institucionální zázemí Eurofoundu byla data využita například při výzkumu rozdílů v kvalitě života napříč urbánními a rurálními oblastmi v Evropské unii [Schucksmith et al. 2009]. Tyto studie mohou výzkumníkům posloužit jako inspirační zdroj při využívání dat EQLS v budoucnosti.

Z D R O J E :

- Eurofound. 2007. *EQLS 2007: Secondary analysis* [online]. Ireland: Eurofound [cit. 19. 6. 2019]. Dostupné na: <https://www.eurofound.europa.eu/surveys/european-quality-of-life-surveys/european-quality-of-life-survey-2007/eqls-2007-secondary-analysis>.
- Eurofound. 2014. *Third European Quality of Life Survey – Quality of life in Europe: Families in the economic crisis* [online]. Luxembourg: Publications Office of the European Union [cit. 19. 6. 2019]. Dostupné na: https://www.eurofound.europa.eu/sites/default/files/ef_publication/field_ef_document/ef1389en.pdf.
- Eurofound. 2016. *European Quality of Life Survey 2016* [online]. Ireland: Eurofound [cit. 18. 6. 2019]. Dostupné na: <https://www.eurofound.europa.eu/surveys/european-quality-of-life-surveys/european-quality-of-life-survey-2016>.
- Eurofound. 2017a. „*European Quality of Life Survey*“ [online]. Ireland: Eurofound [cit. 18. 6. 2019]. Dostupné na: <https://www.eurofound.europa.eu/surveys/european-quality-of-life-surveys>.
- Eurofound. 2017b. „*European Quality of Life Survey 2016: Quality of life, quality of public services, and quality of society*“ [online]. Luxembourg: Publications Office of the European Union [cit. 18. 6. 2019]. Dostupné na: https://www.eurofound.europa.eu/sites/default/files/ef_publication/field_ef_document/ef1733en.pdf.
- Eurofound. 2017c. „*Living and working in the Czech Republic*“ [online]. Ireland: Eurofound [cit. 18. 6. 2019]. Dostupné na: <https://www.eurofound.europa.eu/cs/country/czech-republic#worklife-balance>.
- Shucksmith, Mark, Cameron, Stuart, Merridew, Tanya., Pichler, Florian. 2009. „Urban–Rural Differences in Quality of Life across the European Union.“ *Regional Studies* 43 (10): 1275–1289.
- UK Data Service. 2019. „*Registration*“ [online]. UK: University of Essex, University of Manchester and Jisc [cit. 19. 6. 2019]. Dostupné na: <https://www.ukdataservice.ac.uk/get-data/how-to-access/registration/nonukusers.aspx>.
- Večerník, Jiří. 2012. „Subjektivní indikátory blahobytu: přístupy, měření a data.“ *Politická ekonomie* 60 (3): 291–308.
- Večerník, Jiří. 2014. „Subjektivní blahobyt v České republice a střední Evropě: makro- a mikrodeterminanty.“ *Politická ekonomie* 62 (2): 249–269.